

Årsrapport 2011 – Komité for kjønnsbalanse i forskning (Kif III)

1 Kif-komitéen – kjønnsbalanse i forskning

Komité for integreringstiltak – kvinner i forskning ble først opprettet av daværende Utdannings- og forskningsdepartementet 26. januar 2004 for å bidra til integrering av likestilling i universitets- og høyskolesektoren. Komitéen ble opprettet for en treårsperiode, og leverte sin sluttrapport i 2007.

På grunn av de gode erfaringene med Komité for integreringstiltak – kvinner i forskning, og etter anbefaling fra den første Kif-komitéen, besluttet Kunnskapsdepartementet i 2007 å videreføre ordningen. En ny komité ble oppnevnt for å virke i en treårsperiode fra og med 1. april 2007 til 1. april 2010. Mandatet til komité nr 2 ble utvidet til også å omfatte forskningsinstitutter. Komitéen avleverte sin sluttrapport i april 2010.

Tidlig i 2010 kontaktet Kunnskapsdepartementet Forskningsinstituttene Fellesarena, Norges forskningsråd og Universitets- og høyskolerådet for innspill til mandat for neste komité. Med bakgrunn i denne høringsrunden ble den nye komitéen gitt navnet Komité for kjønnsbalanse i forskning. Det ble også innført vararepresentanter. I tillegg fikk instituttsektoren utvidet sin representasjon til to komitémedlemmer. Ny komité ble oppnevnt 31. mars 2010 og har funksjonstid fram til 31. desember 2013.

2 Bakgrunn for Kif-komitéens arbeid

Det er en markant ubalanse mellom kvinner og menn i norsk forskning. Det største problemet er at kvinner er underrepresentert på høyere stillingsnivåer i så å si alle fag. I tillegg er det en utfordring at menn er underrepresentert på lavere stillingsnivå i enkelte fagmiljøer. Kjønnsbalanse i forskning er et mål som innebærer mer enn like rettigheter for kvinner og menn. For å oppnå kjønnsbalanse må ledelsen både opprette målrettede tiltak og arbeide for strukturelle endringer. Komitéen har utviklet en egen argumentasjon for sitt arbeid: <http://kifinfo.no/c44312/artikkel/vis.html?tid=44313>.

3 Kif-komitéens medlemmer og sekretariat i 2011

Medlemmer:

Professor Gerd Bjørhovde, Universitetet i Tromsø (leder)

Førsteamanuensis Eivind Engebretsen, Høgskolen i Oslo og Akershus/Universitetet i Oslo

Karen O. Golmen, Norsk studentorganisasjon

Konserndirektør Ernst H. Kristiansen, SINTEF

Professor Kjell Bratbergsengen, NTNU

Forskningsleder Elisabeth Ljunggren, Nordlandsforskning

Divisjonsdirektør Jesper Simonsen, Norges forskningsråd

Professor Eva Skærbæk, Høgskolen i Østfold

Varamedlemmer:

Ørjan Arntzen, Norsk studentorganisasjon

Spesialrådgiver Signe Bang, Norges forskningsråd

Adm. direktør Lars Holden, Norsk Regnesentral

Førsteamanuensis Lise Langåker, Høgskolen Stord/Haugesund

Observatører:

Direktør Maria Grönroos, KILDEN

Seniorrådgiver Unni Nikolaysen, Kunnskapsdepartementet

Sekretariat:

Seniorrådgiver Linda Rustad, Universitets- og høyskolerådet

Seniorrådgiver Marit Fagerheim Universitetet i Tromsø – komitéens sekretær fra januar – mai

Kontorsjef Nina Widding, Universitets- og høyskolerådet – komitéens sekretær fra og med september

4 Møtevirksomhet

4.1 Komitémøter

I 2011 har komitéen hatt fire komitémøter og behandlet i alt 49 saker.

På sitt første møte, 10. – 11. mars, vedtok komitéen budsjett for 2011 og diskuterte innspill til EUs nye rammeprogram for forskning samt EUs genSET-prosjekt. Komiteen vedtok høringsvar på KDs rapport om bruk av midlertidig tilsetting i universitets- og høyskolesektoren. Komitéen møtte statsråd Tora Aasland 11. mars, samt ledelsen ved Universitetet for miljø- og biovitenskap.

I sitt andre møte 23. – 24. mai vedtok komitéen, etter oppfordring fra statsråden, å arrangere et seminar i tilknytning til Vitenskapsåret 2011. Komitéen besluttet å komme med innspill til programmet for Norges formannskap i Nordisk ministerråd 2012. Komitéen satte også av midler til et samarbeidsprosjekt med Norsk studentorganisasjon og NOKUT vedrørende kjønnsbalansens betydning for studentenes læringsmiljø. Det ble satt av penger til en ny runde med utlysning av nettverksmidler for å bedre kjønnsbalansen i forskningen. Komitéen vedtok å begynne et arbeid med å identifisere en fremtidig satsning på kjønnsbalanse i forskning etter Kif-komitéens funksjonsperiode som går ut 2013. 24. mai møtte komitéen ledelsen ved Høgskolen i Ålesund.

I møtet 14. – 15. september vedtok komitéen en høringsuttalelse til Fagerbergutvalgets utredning "Et åpnere forskningssystem" samt å utforme et separat innspill til Regjeringens arbeid med ny forskningsmelding. Komitéen diskuterte forslaget om en europeisk likestillingspris.

14. september møtte komitéen ledelsen ved Høgskolen Stord/Haugesund.

1. – 2. desember møtte Kif representanter fra styret for Forskningsinstituttene Fellesarena, samt hadde et eget møte med statsråd Tora Aasland. Komiteen diskuterte et første utkast til innspill til ny forskningsmelding, tildelte midler til nettverk for å styrke kjønnsbalansen i forskningen, og støttet KILDEN i søknadsfasen for et prosjekt for en europeisk portal for likestilling. Innstillingen til Kunnskapsdepartementets likestillingspris ble senere vedtatt på sirkulasjon.

4.2 Institusjonsbesøk og møter med andre aktuelle aktører

Komitéen har videreført ordningen med å kombinere egne møter med besøk til ulike institusjoner. Kontakten med sektoren, uh-institusjonene og forskningsinstituttene er en viktig del av komitéens arbeid. I tillegg er det andre aktører og arrangementer som har vært viktig.

25. januar: møte mellom Kif-komiteen og ledelsen i Norges forskningsråd. Deler av komiteen har i tillegg deltatt på enkelte arrangementer i forbindelse med Forskningsrådets satsning BALANSE.

11. mars: komiteén besøkte Universitetet for miljø- og biovitenskap

11. mars: møte med statsråd Tora Aasland

24. mai: komiteén besøkte Høgskolen i Ålesund

12. september: Gerd Bjørhovde holdt innlegg om Kif-komiteéns arbeid på Norges vassdrags- og energidirektorats internasjonale workshop "Kjønnsperspektiv på energisektoren" (arrangert av Norad).

13. september: møte med likestillingsombud Sunniva Ørstavik.

14. september: komiteén besøkte Høgskolen Stord/Haugesund

8. november: komiteén møtte forskningsråd Erik Yssen, i forbindelse med konferansen Gender Summit i Brussel

1. desember: møte med styret for Forskningsinstituttene Fellesarena

2. desember: møte med statsråd Tora Aasland

5 Aktiviteter

5.1 Ressursbank for likestilling i forskning

Ressursbank for likestilling i forskning, Kif-komiteéns nettsted, er i stadig utvikling. Antall besøk på nettsidene øker fremdeles (72 243 i 2011). Antallet nedlastninger, som i fjor var 341 155, har imidlertid gått noe ned. Også antall abonnementer har gått litt ned (fra 780 til 743 enkeltpersoner), noe som antagelig skyldes en opprydning i adresselistene. I tillegg til enkeltabonnentene kommer utsending til institusjoner der nyhetsbrevet spres internt (se <http://kifinfo.no>).

5.2 Kunnskapsdepartementets likestillingspris 2011

Komiteén utlyste og innstilte til Kunnskapsdepartementets likestillingspris 2011. Prisen på kr 2 millioner gikk til Universitetet i Tromsø. (To av komiteens medlemmer var ikke med på behandlingen av denne saken på grunn av habilitetsspørsmål.)

5.3 Samarbeid med Norsk studentorganisasjon

Kif har initiert et samarbeid med NSO der formålet er å se kjønnsbalansen i akademia i sammenheng med utdanningskvalitet og studentenes læringsmiljø. I et eget møte med NOKUT ble dette prosjektet formidlet og Komiteen fikk mulighet til å komme med innspill til innledere til NOKUT-konferansen.

5.4 Utvikling av ledelsesportal for likestilling

På oppdrag fra Kif har Ressursbanken utviklet ledelsesportalen "God ledelse" (se <http://kifinfo.no/c75028/seksjon.html?tid=75175>)

5.5 Deltakelse på workshopen "Advancing Gender + Training in Theory and Practice"

Linda Rustad deltok på workshopen, som ble avholdt i Madrid 3. – 4. Februar, med det formål å lage en møteplass mellom forskere og praktikere som er involvert i å styrke kompetansen på likestilling i ulike sektorer, samt å diskutere hvordan man kan sikre god kvalitet på opplæringen.

5.6 Nettverksmøte for likestillingsarbeidere i sektoren

Det årlige nettverksmøtet ble denne gangen arrangert 10. – 11. februar av NTNU, SINTEF og HiST, og hadde tittelen "Kjønnsbalansert ledelse". Det var ca 60 deltakere fra 28 ulike institusjoner.

5.7 Erfaringskonferanse om utradisjonelle studievalg

I samarbeid med Universitetet i Agder arrangerte Kif den nasjonale konferansen "Fremtidsdrømmer. Erfaringskonferanse om menns og kvinners studievalg" i Kristiansand 15. – 16. september 2011. I etterkant av arrangementet ble det laget et ressurshefte som ble spredt til hele sektoren (se: <http://kifinfo.no/binfil/download.php?did=8099>).

5.8 Deltakelse på Gender Summit

8. – 9. november deltok komitéen på den europeiske konferansen Gender Summit i Brussel der det var ca 450 deltagere. Her holdt Linda Rustad, Gerd Bjørhovde og Ernst Kristiansen innlegg. Kif deltok med poster, som vant posterkonkurransen blant over 50 postere.

5.9 Vitenskapsåret 2011

Etter anmodning fra statsråd Tora Aasland arrangerte komitéen i samarbeid med Senter for tverrfaglig kjønnsforskning ved Universitetet i Oslo et halvdagsseminar 30. november. Seminaret hadde tittelen "Kvalitet – Et spørsmål om (s)kjønn?" og hadde ca 50 deltakere.

5.10 Forankring av kjønnsbalanseperspektivet i UHRs ulike lederopplæringstiltak

Denne prosessen ble startet høsten 2010, og i løpet av 2011 har saken vært diskutert i komitéen flere ganger. I september mottok komitéen et notat som redegjorde for statusen for de ulike tiltakene. Det er avholdt et oppfølgingsmøte i mars 2012. En representant fra komitéen deltok på en workshop for utdanningsledelse høsten 2011 i Trondheim.

5.11 Oppfølging av kravet om handlingsplaner for likestilling i uh-sektoren

Alle offentlige virksomheter er ved lov pålagt å jobbe aktivt for likestilling som arbeidsgivere og som myndighetsutøvere. Virksomheten skal årlig redegjøre for sin innsats for likestilling som arbeidsgiver.

Ressursbanken for likestilling i forskning har årlig laget en oversikt over handlingsplaner for likestilling ved alle universitet og høyskoler i Norge som er medlemsinstitusjoner i Universitets- og høyskolerådet. Oversikten inneholder handlingsplaner som finnes tilgjengelig på nett, og lenkene viser direkte til handlingsplanene eller til institusjonenes nettsider om likestilling.

<http://kifinfo.no/c46057/seksjon.html?tid=46064>

5.12 Norges formannskap i Nordisk Ministerråd

Komitéen har kommet med forslag og innspill til departementets arbeid med program for perioden Norge har formannskapet i Nordisk Ministerråd. Etter forespørsel fra departementet sendte sekretariatet inn en konkretisering av forslagene i september.

5.13 Identifisering av fremtidig satsing på kjønnsbalanse i forskning etter 2013

Kif-komitéens funksjonsperiode løper ut 2013, og det er startet et arbeid med å sjekke behovet for at en ordning med en komité fortsetter, og hvilke eventuelle arbeidsoppgaver og innretning den bør ha.

6 Oppsummering og egenvurdering

De halvårlige møtene med statsråden er svært viktig for komiteen. De anmodninger som kommer fra statsråden tas på alvor og vi gjør vårt for å realisere dem. Både arrangementet ifm Vitenskapsåret og arbeidet med formannskapsprogrammet, er eksempler på dette. Statsrådets deltagelse på seminaret er et svært positivt signal på engasjement i saken.

Vi ser at det er rom for forbedringer i kontakten mellom komitéen og departementet. For ytterligere å forbedre informasjons- og kunnskapsutveksling, vil komitéen i 2012 ta initiativ til en tettere dialog.

Kif har gjennom institusjonsbesøkene fått økt innsikt i hvor krevende arbeidet for kjønnsbalanse fortoner seg i hele FoU-sektoren. Besøkene viser blant annet at institusjonene har kommet svært ulikt både i sin forståelse av problematikken, av initiering av tiltak og av organisering av arbeidet. Arbeidet med søknadene om nettverksstøtte underbygger dette. Samtidig viser vår halvårlige kartlegging av uh-institusjonenes handlingsplaner at det i løpet av de siste to årene kun er omtrent halvparten som til enhver tid har en operativ handlingsplan. Etter komitéens syn er de strukturelle forholdene den viktigste innfallsvinkelen til dette saksfeltet. Det ses derfor som positivt at institusjonene nå synes å forankre likestillingsarbeidet i ledelsen og som en del av de strategiske styringsparametrene. Det er likevel slik at det fortsatt må være et uttalt mål for Kif å arbeide for at kjønns- og likestillingsaspektet skal ha en synlig og integrert plass i planlegging av FoU ved institusjonene, og det er fremdeles utfordringer knyttet til den videre forankringen av satsingen på kjønnsbalanse nedover i institusjonsstrukturene. Parallelt med arbeidet rettet mot universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter, jobber komitéen med å få kjønnsbalanse inn som tema i de nasjonale lederutviklingsprogrammene som UHR administrerer. Dette er et arbeid som skal følges opp i 2012.

7 Regnskap for 2011

	Note	Budsjett 2011	Regnskap 2011
SEKRETARIAT:			
Lønn inkl sosial kostn seniorrådgiver 100 %		679 176,00	620 732,35
Driftskostnader:		425 000,00	425 000,00
Diverse:		50 000,00	82 854,05
Sekretariat totalt:		1 154 176,00	1 128 586,40
DRIFT AV KOMITÉEN:			
Honorar:		400 000,00	242 592,20
Reiseutgifter mm:		395 000,00	279 342,52
Drift av komitéen totalt:		795 000,00	521 934,72
TILTAK:			
<i>Ressurbanken 2011:</i>		865 000,00	865 000,00
<i>Konferansen Framtidsdrømmer UiA:</i>		376 850,00	376 850,00
<i>Annonsering Likestillingsprisen:</i>		0,00	25 000,00
<i>Ledelsesportal - Ressurbanken:</i>		120 000,00	120 000,00
<i>Nettverksmidler:</i>		500 000,00	500 000,00
<i>Samarbeid m/NSO + NOKUT mot NOKUT-konferansen 2012:</i>		100 000,00	100 000,00
<i>Bevilgning Forening for kjønnsforskning:</i>		20 000,00	20 000,00
Seminar UiO i forb m/Vitenskapsåret	1	50 000,00	0,00
Identifisering framtidige satsninger for å fremme kjønnsbalanse i forskning:	1	300 000,00	0,00
7 th European Conference on Gender Equality – Bergen 2012	1	70 000,00	0,00
Europeisk portal for likestilling i forskning (KILDEN):	1	35 000,00	0,00
Utgifter totalt:		4 386 026,00	3 657 371,12
MIDLER TIL RÅDIGHET:			
Ubrukte midler overført fra 2010:		1 201 746,00	1 201 746,00
Overføring fra Kif 2007-2010 restbeløp:		217 236,00	217 236,00
Overføring fra Kunnskapsdepartementet:		1 500 000,00	1 500 000,00
Overføring fra Norges forskningsråd:		1 500 000,00	1 500 000,00
Midler til rådighet totalt:		4 418 982,00	4 418 982,00
<u>Resultat:</u>		<u>32 956,00</u>	<u>761 610,88</u>
Noter:			
1 - Prosjekter komitéen har avsatt penger til men det ikke har påløpt utgifter på ved årsslutt. Dette er forpliktelser på totalt kr 455.000 som tas med inn i 2012, slik at reell overføring av ubrukte midler til 2012 er kr 306 610,88.			